

A büntető-törvénykönyv hézagai.¹

Ad 9. *Az ugynevezett Zechprellerei és a rokon cselekmények, nem büntetnek, habár sok esetben van a cselekményben kriminalistikus elem, a nélkül, hogy család vagy lopás megállapítható volna.*

T. ellenfelem felhoz egy esetet, melyben a kir. Curia «egy egyént, ki előkelő fellépése által fizetőképességet színlelve, egy bérkocsit hosszabb időre felfogadott és fizetés nélkül megszökött»: csalásban mondott bűnösnek.

Először is azt a bizonyos ítéletet nem a kir. Curia, hanem a kir. tábla hozta (BFT. X. 112. l.); hogy tehát a kir. Curia ily esetben mikép határozná, ebből az incidensből nem tudjuk meg. Másodszor pedig nem azon cselekményekre nézve vitattam a hézag fenforgását, a melyeknél a ravasz fondorlat is megállapítható, hanem azokra a gyakoribb esetekre, a hol a cselekmény minden fondorlatos mellék-aktio nélkül követtek el, de mégis dolosus módon.

A mi pedig azt illeti, hogy «ily minutiosus esetek kedvéért még senkinek sem jutott eszébe külön §-t fábrizálni»: legyen szabad utalnom az osztrák btk. javaslatának 504. és 505. §-aira, hol dr. Illés Károly ur ezeket találhatja:

«Wer in Gast-, Schank- oder Kaffeehäusern oder anderen öffentlichen Localen Speisen, Getränke oder andere Gegenstände des Verbrauches, wie: Tabak, Cigarren, u. d. gl. sich geben lässt und sofort verzehrt oder verbraucht, oder in einem Gasthause Wohnung nimmt und dabei verschweigt, dass er ausserstande sei, die Zahlung sogleich zu leisten oder sicherzustellen, ist auf erhobene Privatklage mit Haft bis zu vierzehn Tagen oder an Geld bis zu 70 fl. zu bestrafen. . . Derselben Strafe unterliegt, wer sich zu den in abgeschlossenen Räumlichkeiten stattfindenden und nur gegen Eintrittsgebühr zugänglichen Vorstellungen, Versammlungen oder Ausstellungen unbefugterweise einschleicht.»

Ad. 10. *Csak igen erőltetett törvénymagyarázat mellett büntethető azon egyén, a ki más helyett kiállja a szabadságvesztés büntetést.*

Dr. Illés Károly ur válasza ez:

«Ellenkezőleg. Mióta egy felmerült eset alkalmából, melyben a kir. Curia bünpártolással eszmei halmazatban csalást állapított meg, dr. Balogh Jenő és mások vita tárgyává tették e kérdést, egészen tisztán áll, hogy a büntett vagy vétség miatt másra kiszabott szabadságvesztés kiállása a Btk. 374. §-a szerint minősülő bünpártolást képez, a kihágás miatt kiszabott elzárás illetén kiállása azonban nem büntethető, (habár némelyek az utóbbi esetben is a Kbt. 43. §-át látjuk megvalósítva).»

Az a vita, melyre itt t. ellenfelem hivatkozik, 1886-ban folyt s azóta egyetlen egy ily curiai esetet tudtam találni és ebben a kir. Curia nem bünpártolást mondott ki, mint dr. Balogh Jenő és dr. Illés Károly urak véleményezik, hanem — a Btk. 400. §-a szerinti intellektuális okirathamisítást.

A kérdés tisztázása tehát itt is még a jövő munkája lesz.

Egyébiránt a bünpártolási versio aligha fogadható el megnyugvással, mivel a cselekmény akkor sem hagyható büntetlenül, ha kihágási szabadságvesztésbüntetésre vonatkozott. A Kbt. 43. §-a pedig, (melyet úgy látszik, dr. Illés Károly ur is elutasít), oly kiegészítő, mely a többi esetekre nézve nem a Btk. 374. §-a szerinti versiót támogatja, hanem közelebb hozza inkább a 400. §. alkalmazását.

Ad 11. *A ki ravasz fondorlattal való tévedésbe ejtéssel női szüzességétől foszt meg, nem büntetjük.*

Ezen pontnál dr. Illés Károly ur teljesen félremagyarázta célzatomat. Elhitetni akarja, hogy a középkorban fenállott

¹ Befejező közlemény. — Az előbbi közleményt lásd a mult heti számban.

tilalmi rendszert éleszttem fel és siet bemutatni mint rég elavult eszmék lovagját. Holott ezen tétel épen egy a legújabb időben mindinkább hatályosan jelentkező tünet figyelembe vételéből indul ki.

A társadalom és a törvényhozás konstruált a nőre nézve egy speciális javat, és ezt elnevezte: női tisztaságnak, női szeméremnek. A közérület kötelezi a nőt ezen javának aggodalmas megóvására, de maga az állam e tekintetben a nőnek kellő védelmet nem nyújt. Régenten megvédték valamennyire lakatokkal. Ma azonban, midőn a nő a társadalom terén mindinkább előtérbe lép, midőn teljesen önállóvá lesz és önmagára van utalva, erkölcsé több és több támadásnak tétetik ki. Ennek következménye az, hogy a nő a törvényes oltalom hiányában gyakran a konfliktust nem képes máskép megoldani, mint úgy, hogy erőszakhoz nyul. Lelővi vagy vitriollal leönti a csábítót. A bíróság némely országban gyakran már el sem ítéli a nőt, mivel érzi, hogy az állami oltalom hiánya vitte a cselekményre.

A társadalom magatartása az állami védelem hiányát még érezhetőbbé teszi. A társadalom kitüntetéssel fogadja azon egyént, kinek sikerült minél több nőt «meghódítani», vagyis erkölcsi értékétől megfosztani. A Don Juan elnevezés még ma is csak diszt jelent a társadalom minden rétegében. A mint előny az, ha valaki párbajban megölte ellenfelét, előny az is, ha valaki a nőknél elért u. n. sikerekre tekintet vissza. Ily esetben még a párbajnál szokásos custodia honesta sem szabatik ki.

Ezeket tartottam szem előtt a 11. pont felállításánál.

Lássuk, mit tartalmaz a kérdésről a m. büntető-törvény.

Elteltekintve a 14. élet-évüket be nem töltött nőgyermektől, kikkel a közösülés tilos: a nő szemérme csak az erőszak ellen van megvédve. Az erőszakos nemi közösülés és a szemérem elleni erőszak büntetéssel sújtatnak, s a cselekmény — nálunk — indítványívá van téve, nehogy a nő akarata ellen meginduljon az eljárás. De még nem is minden cselekmény, mely egyéb javak tekintetében a fenyegetés körébe tartozik, jut büntetés alá. Nevezetesen a fenyegetés útján kicsikart nemi közösülés csak úgy büntetetik, ha a fenyegetés olyan volt, mely alkalmas arra, hogy a fenyegetettben saját vagy *jelenlevő* hozzátartozójának életét, testi épségét veszélyeztető súlyos testi sértés közvetlen bekövetkezése iránt alapos félelmet gerjesszen. Nem büntetjük tehát a fenyegetést, ha az a nőnek jelen *nem* levő hozzátartozója ellen intéztetik, és nem büntetjük, ha nem az élet és nem a testi épség ellen irányul, hanem más javak ellen, pl. ha a fenyegetés abban áll, hogy ő vagy hozzátartozója valamely állástól meg fog fosztatni, vagy hogy ő ellene vagy hozzátartozója ellen bizonyos családi vagy egyéb kényes természetű titkok fognak közrebocsáttatni. Mindez nem állapítja meg a szemérem elleni delictumot. S minthogy a cselekmény zsarolásnak sem mondható, mert vagyoni haszon elérése nincs célba véve, s jogtalan kényszerítésnek — Nöthigung — sem minősíthető, mert e delictum a magyar Btk.-ből kimaradt: ennél fogva a cselekmény büntetlen lesz. Azon fenyegetés közt tehát, mely a rablást és a zsarolást megállapítja, és a közt, mely a szemérmi delictumot állapítja meg, a terjedelem tekintetében igen nagy a különbség. Az utóbbi fenyegetés csak elenyésző kevés esetben foroghat fen.

A mi pedig a ravasz fondorlatot illeti, — házassági ígéret, stb. — ez ellen a nő teljesen védtelen. Akár van a ravasz fondorlat arra irányítva, hogy maga számára szerezzé meg a nőt, akár arra, hogy az illető más számára szerezzé meg, a büntetés elmarad.

Részemről nem vagyok képes okát belátni annak, hogy hogy midőn az ember minden javát megvédjük a büntető-törvény útján is: miként szabad ezen javat, mely a társadalom mai szerkezetének egyik fentartó eleme, védtelenül hagynunk.

Talán helyén lesz egy analogiára utalnom. A mint feladtuk azon, tiz évvel ezelőtt még uralkodó tételt, hogy az uzsora ellen nem kell megvédenünk csak a kiskorúakat: ép úgy elvesztette alapját azon másik, a gyakorlati életben szintén meghazudtolt tétel is, hogy a női szemérem megtámadói ellen csak a 14 év alatti nőgyermekeket kell oltalmaznunk.

Felhozatik, hogy nehéz a bizonyítás. Azonban nem lesz itt semmivel sem nehezebb, mint némely becsületsértési vagy csalási ügyben. Dr. Illés Károly ur kérdi, hogy hajlandó volnék-e minden ily esetben orvosszakértői vizsgálat tárgyává tételni azt a kérdést, «vajon a panaszkozó nőt csakugyan szüzességétől fosztotta-e meg az a férfi, a ki őt pl. házasságkötés ígérese mellett közöselésre reá birta.» Szükség esetére igen, lévén a cselekmény indítványi jellegű. De megjegyzem, hogy nem csak azon eseteket akarom büntetés alá vonni, hol szüzességétől fosztatott meg a nő, hanem egyáltalán mindazon eseteket, hol erőszak, fenyegetés vagy ravasz fondorlat által vétetett reá a tisztességes nő a házasságon kívüli közöselésre. A szüzességi esetet csak mint legflagransabbat hoztam fel példaként.

És mivel szemben állok t. ellenfelem azon tételével, hogy az új kor tisztult szelleme által kiirtott peccatumokat, Mária-Theresia-féle erkölcsbiráskodást akarok újra a büntető-törvénybe ígdatni: a következőkben még megkísérlem annak kimutatását, hogy a legújabbkori törvényhozások nem csak hogy nem erőltetik felfogásomat, de biztos támpontokat is szolgáltatnak arra.

Legerősebben szól a magyar Btk. jelen szerkezete ellen maga a Btk. első javaslata, mely a nőnek megadta a betöltött 16 évig a teljes védelmet. A megfertőztetési §. függelékként ugyanis az első javaslatban a következő határozmány foglaltatott:

«Ha pedig az életkorának 14-ik évét már túlhaladott, de annak 16-ik évét még be nem töltött tisztességes leányt elcsábított arra, hogy vele nemileg közöseljön: a megfertőztetés vétségét követi el, és egy évig terjedhető fogházzal büntetendő».

És az indokolás talpra esetten a következőket mondja:

«A javaslat az életből merített azon tényből indul ki, hogy fiatal tapasztalatlan leányok a csábítás minden mesteriségébe gyakorlott kéjenczek által körülvétté, nem képesek az ellenük kivetett csel hálóján átlátni s könnyen esnek a ravasz üldözők kiszámított gonoszságának áldozatul. A tapasztalatlan fiatalságot akarja oltalmazni a javaslat a kéjenczek gonoszsága ellen, és ez okból csakis ez utóbbiakat bünteti».

Részemről végzetes hibának tartom, hogy a kormány ezen pontot a második javaslatban elejtette.

Az 43-iki javaslat még erősebb concessiót tesz az általam képviselt álláspontnak. Az erőszakos nemi közöselés eseteiben tartozik a tettes «a büntetésen felül pénzbeli dijt fizetni, mely a sértett személyt vagy örököseit illeti; ezen pénzbeli dijt a bünperben eljáró bíróság fogja meghatározni, s minél nagyobb vagy következeire nézve súlyosabb volt az okozott sérelem, s minél vagyonosabb a sértő, a pénzbeli dijt annál nagyobb leend; husz ezer pengő forintot azonban meg nem haladhat». Nem kevésbé fontos a következő tétel: «A ki valamely hajadont, ki még korának *tizennyolczadik* évét meg nem haladta, annak *megeggyezésével*, házassági vagy bujasági czélokra szülőitől vagy törvényes gondviselőjétől elrablott vagy elorzott, egy évi rabságig büntetethetik.» (Kevésbé fog utánzókra találni az 1843-iki javaslat következő tétele: «Egy évi rabságig büntetetik, ki másnak törvényes feleségét, *az asszonynak megeggyezésével*, bujasági czélokra férjétől elrabolja vagy elorozza, s ily esetben az asszony is büntársnak tekintetik»).

A külföldi törvényhozások állása a következő:

Az ajánlott szabvány meg van az olasz 1890-iki btk.-ben, melynek 331. §-a bünteti a cselekményt, midőn az el

van követve . . . «*ovvero per effetto di mezzi fraudolenti.*» Bünteti pedig a jogegyenlőség kedvéért, akár követi el férfi nő irányában, akár nő férfi irányában.

A belga 1867-iki btk. is megadja a nőnek a kellő védelmet, a mennyiben a 375. §. a következőt rendeli:

«Sera puni de la reclusion quiconque aura commis le crime de viol, soit a l'aide de *violences* ou de *menaces graves*, soit par *ruse*, soit en abusant d'une personne qui, par l'effet d'une maladie, par l'altération des ses facultés ou par toute autre cause accidentelle, avait perdu l'usage de ses sens, ou en avait été privé par quelque artifice.»

A «*ruse*» alatt ugyan első sorban azon esetet értik, mely a magyar Btk. 245. §-ába foglaltatott, de meg van adva a törvényes alap, hogy a bíró a flangransabb ravasz fondorlatos eseteket is ide vonja.

A német btk. tizenhat évben állapítja meg a korhatárt és kimondja a 182. §-ban:

«Wer ein unbescholtenes Mädchen, welches das sechzehnte Lebensjahr nicht vollendet hat, zum Beischlaf *verführt*, wird mit Gefängniss bis zu einem Jahr bestraft».

Ugyanezt foglalja magában az osztrák btk.-javaslat 199. §-a, és ez kiegészítettik bizonyos tekintetben a 198. §. 3. pontjának messzebb menő határozmányával. (L. a szöveget alább a 12. pontnál.)

A finnországi 1890-iki büntető törvényköny pedig példátlan erős oltalmat nyújt a nőnek.

A ki 15—17 éves leánynyal házasságon kívül közösel — ravasz fondorlatot nem kíván meg a törvény — három hónapig terjedhető fogházzal és háromszáz márkáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtatik. (Tizenöt évnel fiatalabb leányokkal való közöselés sokkal súlyosabb büntetés alá jut). A nem házas férfi és a nem házas nő közti nemi közöselés husz márkától negyven márkáig terjedhető pénzbüntetéssel jár. Azon gazda, a ki elcsábítja szolgálóját, negyven mérkától száz márkáig terjedhető pénzbüntetést fizet. Bordélyház tartásának büntetése pedig három évig terjedhető börtön és becstelenség. A gyermekölésért való büntetőjogi felelősséget kiterjeszti e törvény a csábítóra is, ha az apaság valószínűvé tehető. A csábító ugyanis, a ki tudva a nő terhességét és szegénységét, őt mégis segély nélkül hagyta, úgy hogy ennek következtében az ujonszülött gyermek meghalt vagy kitétetett, háromszáz márkáig terjedhető pénzbüntetéssel vagy három hónapig terjedhető fogházzal büntetendő.

Elismerem, hogy a törvény ezen szabványaiba belejátszik a vallás-erkölcsi szempont is, de a vezérlő indok mégis egyrészt a nő megvédése és másrészt a férfi felelőssé tétele.

A külföldi törvények közül ideigtatom még New-York állam büntető törvényének illető pontját; ez épen azon határozmányt tartalmazza, melyet dr. Illés Károly ur a német törvénybe mint középkori maradványt magyarázott belé. New-York állam btk.-ének 284. §. ezt mondja: «A ki házasság ígérete mellett egy addig tisztességes és hajadon nőszemélyt elcsábít és vele nemileg közösel, öt évig terjedhető fogházzal és ezer dollárig terjedhető pénzbüntetéssel sújtandó. Ha két év alatt nőül veszi, mielőtt vád emeltetett, büntetés nem alkalmazható. A csábítási cselekmény bebizonyítására azonban nem elegendő az elcsábított nő tanúsága, ha ezt egyéb bizonyítékok nem támogatják.»

A mi pedig a *feltétlen* tilalmat illeti, mely a magyar Btk. 236. §.-ában a megfertőztetés elnevezése alatt szerepel, ezen szabvány is folyton több tért hódít a törvényhozásokban. Az a gondolat ugyanis, mely a régibb törvényekben csak mint a gyermekek, főleg mint a leánygyermek megvédése jelentkezik, ma már több államban a tizenhat éves korig van kiterjesztve. A jelen század folyamán ez a kérdés a következő fejlődési mozzanatokat tünteti fel:

Az 1810-iki francia Code a leánygyermek védelméről

még hallgat. Chauveau és Hélie a következő szavakkal panaszzolják el e tényt:

«Le Code pénal de 1810 ne punissait l'attentat à la pudeur que dans les cas où il était accompagné du violence ou de publicité. Ainsi, toutes les fois qu'un enfant n'avait opposé aucune résistance aux manoeuvres secrètes employées pour le séduire, ou même lorsqu'un consentement avait été frauduleusement obtenu de son ignorance, le crime restait sans répression. Une véritable lacune existait donc dans la loi pénale.»¹

A hézagot betöltötte az 1832. ápril 28-iki törvény, mely kimondotta a feltétlen tilalmat a gyermek betöltött *tizenegyedik* (11.) évéig.

Majd az 1863.-iki javaslatban a kormány indítványa szerint a korhatár *tizenkettőre* lett volna emelendő.

A kamara javaslata alapján azonban felemeltetett *tizenhárom* évre.

Ez még ma is a francia jogállapot a kérdésben.

Az 1867.-iki belga btk. a korhatárt *tizennégy* évben állapította meg. (372. §.)

A német btk. (1868—70) a 176. §. 3. pontjában *ugyanazt*; de bizonyos vonatkozásban *tizenhatra* emeli, a mennyiben a 182. §.-ban «Verführung» fogalmához nem kívánja meg a ravasz eszközöket.

Az osztrák javaslat (1874—1890) *ugyanaz* mint a német törvény.

A magyar Btk. (1874—78) visszament a *tizennégyre* s a német törvény közvetítő álláspontját nem fogadta el. (Az 1843-iki magyar javaslat már szintén a *tizennegyedik* évet fogadja el.)

A hollandi 1881.-iki btk. a korhatárt megszorítás nélkül a *tizenhat* évben állapította meg. (245. §.)

Az angol 1885-iki Criminal Law Amendment Act *ugyanazt*.

Az orosz 1885.-iki javaslat *ugyanazt*. (63. §.)

Az olasz 1890.-iki btk. *ugyanazt*. (335. §.)

A finnországi 1890-iki btk., mint fentebb láttuk, a feltétlen tilalom megállapításában még messzebb ment.

A jelen század fejlődése tehát e ponton nem a büntetőjogi oltalom megszorítására irányul, mint t. ellenfelem hiszi. Az bizonyos, hogy a múlt század filosofusai, különösen a francia encyklopedisták a lehető megszorítások mellett harcoltak, s e küzdelmet kiválólag azon visszaélések idéztek elő, melyek az ilyfajta cselekmények megbüntetésénél napirenden voltak. A francia 1810-iki btk. tartózkodó álláspontja ezen küzdelmek eredményeként jelentkezik. A jelen század folyamán azonban a törvényhozások czélzata egész határozottsággal évtizedről évtizedre fokozatosan az oltalom területének kibővítésére irányul.

Ad 12. *Nem bünteti a Btk. az u. n. egyszerű csábítást.*

Rokon cselekmény az előbbivel. A nőnek meg kell adni a védelmet nem csak ott, a hol a támadás élvhajzászathból vagy pajkosságból történik, de ott is, a hol pl. valaki keresetforrássá teszi a nő testét s erre többé-kevésbé ügyes eszközöket használ.

T. ellenfelem szerint nem szabad pelengére állítani az illető nőt. Ezen szempont azonban csak azt igényli, hogy *indítványivá* tétessék a cselekmény.

Egyébiránt hivatkozhatom arra, hogy az európai kodexek *legtöbbje* majd nagyobb majd kisebb terjedelemben büntetik az egyszerű csábítást, vagy jobban mondva a kerítést.

T. ellenfelem utalása itt is teljesen téves. Azt állítja, hogy a belga büntetőtörvénykönyv nem bünteti e cselekményt, «mivel eléggé tapasztalták az e téren folytatott büntetőzés pusztító hatását». Ezzel szemben felhívom a belga btk. 379. §-át, mely büntetéssel sújtja azokat, kik kiskorukat

szokásszerűleg (habituellement) keritnek. Ezen esetet a mi törvényünk nem bünteti; a magyar Btk. ugyanis a kerítést csak azon ritka esetben bünteti, ha a kerítő maga a szülő vagy gyám vagy felügyelő, stb. Tehát még a belga törvény is, mely e pont tekintetében — a régi francziával együtt — az európai kodexek közt kivételes állást foglal el, sokkal szélesebb körben bünteti a kerítést mint a magyar.

Hogy hazánkban az u. n. leányvásárlást kicsinyben és nagyban oly erősen üzik, nem utolsó fokban onnan ered, hogy a tettesek, ha rajtakapják is őket, büntető-törvényi sanktio hiányában nem büntethetők. Azt a kis rendőri zaklatást fel se veszik, és folytatják üzelveiket tovább.

A legtüzetesebb szabványokat tartalmazza egyébiránt e kérdésben az osztrák btk. javaslatának 198. §-a, melyet nem lesz felesleges ide igtatnom:

«Wer der Unzucht Anderer Vorschub leistet, wird wegen Kuppelei bestraft:

1. Wenn der Schuldige polizeilichen Anordnungen zuwiderhandelt, welche bezüglich der Frauenspersonen, die mit ihrem Körper unzüchtiges Gewerbe treiben, erlassen worden sind;

2. wenn eine Frauensperson, welche nicht mit ihrem Körper unzüchtiges Gewerbe treibt, demselben zugeführt wird;

3. wenn durch *hinterlistige Mittel* eine geschlechtlich unbescholtene Frauensperson zum Beischlafe verführt wird;

4. wenn der Schuldige eine Person, zu welcher er in einem im § 192 angeführten Verhältnisse¹ steht, veranlasst sich einer andern Person zur Befriedigung der Geschlechtslust derselben preiszugeben;

5. wenn eine Person *in das Ausland* befördert wird, um sie daselbst dem unzüchtigen Gewerbe mit ihrem Körper zuzuführen.

Die Strafe ist in dem unter Z. 1 erwähnten Falle Gefängniss bis zu sechs Monaten, in den unter Z. 2 und 3 erwähnten Fällen Gefängniss bis zu zwei Jahren, in den unter Z. 4 und 5 erwähnten Fällen Zuchthaus bis zu fünf Jahren oder Gefängniss nicht unter drei Monaten.

Auch kann auf Zulässigkeit der Stellung unter Polizeiaufsicht erkannt werden.»

Angliában is a Pall-Malle Gazette leleplezése nyomán az 1885-iki Criminal Law Amendment Act, melyet fenebb idéztem már, igen részletes szabványokat állít fel a kerítés megbüntetésére. A büntetés két évi fogházig emelkedhetik; a kontinensre való «export», mely mint egy felsőházi enquete megállapította, erős virágzásnak örvend, különös súlyosításul szolgál.

Ad 13. *Ha nagykoru testvérek, kiknek szüleik nincsenek, egymással nemi viszonyban élnek, nem büntethetők, mivel indítvány megtételére csak a szülő vagy a gondnok jogosult.*

T. ellenfelem elismeri, hogy ez hézag; de csak úgy tölthető be szerinte, ha a cselekmény hivatalból üldöztetik akkor is, ha a szülő vagy a gondnok él.

Véleményem szerint nem szükséges ily messzire menni. A hivatalból való üldözés kimondandó volna azon eset számára, ha az együttélés közbotrányt okoz. Ez megfelelő korrektívum ott, a hol indítványra jogosult nincs, és ott is, a hol az indítványra jogosult nem teszi meg kötelességét.

Ad 14. *A hulla megbecstelenítése a magyar Btk. szerint nem büntetetik.*

A Bodóból vett idézet, mely szerint a nép «castitatis studiosa», ma már nem talál Csak pár éve, hogy Budapesten a Rokuskórház halottas kamrájában egy szolgáló öngyilkos leány hulláját megbecstelenítette s a bíróság, büntetési sanktio hiányában, kénytelen volt az eljárást meg-

¹ Theorie du Code pénal. IV. 262. l.

² Szülők, gondnokok, tanítók, stb.

szüntetni. Ezen bűncselekményről bővebben szól dr. Gruber Lajos «*A kóros némi ösztön befolyása a büntetendő cselekmények elkövetésére*» című munkájában (9. l.), hol a külföldi irodalomra is kiterjeszkedik.

Minthogy pedig t. ellenfelem azt is felhozza, hogy tudtával másutt sem büntetik ezen cselekményt, feljegyzem itt, hogy az olasz btk. 144. §-a a vallási deliktumok közt tárgyalja azon esetet, midőn valaki «*commette atti di vilipendio sopra un cadavere umano*»; bünteti továbbá az osztrák btk. 306. §-a, és a New-York állami btk. 303. §-a.

Ad 15. *Dynamittal elkövetett házrobbantás büntetésének maximuma három havi fogház.*

Elismeri, hogy a hézag megvan. Magyarozatul azt hozza fel, hogy a dynamit-törvények, a technika és a vegyészet haladásával párhuzamosan, Angliában, Németországban — és hozzátehetette volna Ausztriában — csak a nyolczvanas évek folyamán jöttek létre s így a hetvenes évekből származó magyar Btk. ellen nem hozható fel, hogy hallgat a kérdésről.

Ismétlem: nem vádként, csakis de lege ferenda hoztam fel tételeimet.

De minthogy t. ellenfelem a rekriminatio terére vitte a dolgot, kénytelen vagyok megemlíteni, hogy a *hatvanas* évekből származó német btk. és a *hetvenes* évekből származó osztrák btk.-javaslat a robbanó szerekre már foglalnak magukban intézkedést és kimondják, hogy az ezek által okozott pusztítások egyenlőknek vétetnek a tűz által okozott pusztításokkal. (Német btk. 311., 1874-iki osztrák javaslat 333. §.)

Ad 16. *A ki saját dolgát a hasznélvezőtől, zálogbirtokostól stb. jogtalanul és erőszakkal elveszi: csak azon büntetési tétel alá esik, mint a ki ugyanazt erőszak nélkül teszi.*

Kérdi, hogy rablást akarok-e ezen cselekményből csinálni. Rablást nem. De épugy mint erőszak nélkül elkövetve, a lopáshoz van viszonyítva a büntetés: erőszakkal vagy fenyegetéssel elkövetve, a rabláshoz lesz viszonyítandó. Megjegyzem azonban, hogy nem a rablás jelenlegi büntetéséhez, melynek minimuma elismerten túl magas.

Ad 17. *Csalás és magánokirat hamisítás vétségének kísérlete nem büntetettik.*

Válasza az, hogy nem is szükséges, mivel itt valaki 50 frtnál kevesebb kárt «akar» okozni, tényleg azonban semmi kárt nem okoz.

Hogy «akar» okozni, nem elég; a véghezvitelt is meg kell kezdenie.

S ha az én t. ellenfelem oly nagyon előtérbe helyezi azt, hogy az illető nem okozott kárt, miért büntetjük azon egyént, a ki 50 frtnál kevesebbet «akar» lopni, de nem lopott semmit? Vagy-vagy.

Felhoz aztán egy esetet, midőn valaki 10 kr. iránt követett el csalási kísérletet, s a kir. Curia felmentette az illetőt. Ez a példa is mutatja, hogy dr. Illés Károly ur az érvelés nyomatékosságára keveset ad. Mikor 50 frtig terjedhető összegről van szó, ő 10 kros cselekménnyel vél bizonyíthatni. Azt hiszem, e két összeg közt van annyi távolság, mely az eltérő határozmányt megindokolja. A 10 kros és hasonló kaliberű csalásokra, mint a melyek az u. n. «*petite criminalité*» körébe tartoznak, én részemről egészen külön — sokkal enyhébb — szabványokat vélek felállítandónak. Ellenben a hol az 50 frthoz közeledünk, ott sokkal komolyabban kellene vennünk a dolgot.

Ezeket kívántam indokolásul felhozni megtámadott tételeim mellett. A szakközönség fog dönteni.

A mi pedig azon második idézetet illeti, melyet dr. Illés Károly ur Kohlerből a dolgozat végére illeszt, az épp-

oly keveset bizonyít a jelen esetben mint Bodó mondata. Elismerem, hogy «a törvény által feltételezett külső viszonyoknak nem kell mindenben tüzetesen, teljesen és határozottan kifejezésre jutni a törvényben, hanem a tudományos magyarázat van hivatva e tekintetben a hézagokat kiegészíteni». De hogy ezen mondásban egyszer mindenkorra megnyugodva, a törvény javítása elő *ne* készíttessék: ezen magyarázat ellen Kohler fogna tiltakozni legelőször. Még a legnagyobb éberség mellett is maradnak hiányok. S a hiányok valóságos tényészését jelenti, ha tekintélyes szakbeli oldalról folyton azt hangoztatják: *aludjunk*.

Dr. FAYER LÁSZLÓ.

TÖRVÉNYKEZÉSI SZEMLE.

Egy curiai döntvény bírálatá.

Mióta hazai bíróságaink vissza vannak állítva, a kir. Curia mindazon esetekben, melyekben a jelzálogos hitelező követelésének behajtása céljából a keresetet nem a személyesen kötelezett adós, hanem a jelzálog pusztá tulajdonosa ellen indítja, az utóbbit következetesen csak annak tüzésére kötelezi, hogy felperesnek követelése a jelzálog értékéből végrehajtásilag kielégíttessék; ezen kimondását azzal indokolván, hogy a jelzálog pusztá tulajdonosa, miután a jelzálogos hitelező irányában semmi fizetési kötelezettséget nem vállalt magára, tehát kötelmi viszonyban vele nem áll, fizetésre nem marasztalható el.

A kir. Curianak eme gyakorlatából következik, hogy a zálogjog közvetlenül érvényesíthető és hogy a kereset dologi kereset.

De egyik feltevés sem áll, mert a zálogjog mind járulékos jog mindig, akár létesült, akár jövőben létesülendő érvényes követelést feltételez, a mint azt az osztr. ált. polg. törvénykönyvnek 449. §-a határozottan ki is mondja.

Fogalmához képest inkább biztosítéki jogintézmény a zálogjog, általa biztosítatik t. i. valamely követelési jog és érvényesítéséről csak a végrehajtási eljárásban lehet szó, ha a követelési jog realizálása forog kérdésben.

Ez áll a közönséges magánjog terén minden kivétel nélkül.

Ha pedig a zálogjog nem közvetlenül érvényesíthető, akkor a zálogjog által biztosított követelés behajtása iránt akár a személyesen kötelezett adós, akár a jelzálog pusztá tulajdonosa ellen indított kereset sem lehet dologi kereset, mivel annak jogalapját nem a zálogjog, hanem a zálogjogilag biztosított követelés, tehát kötelmi jogviszony képezi.

A kir. Curia által zsinórmértékül kimondott fentebbi jogelv oly annyira meghonosult, hogy azt nem csak a birtokbíróságok, hanem a járásbíróságok is évek hosszú során át egyaránt követték, holott az utóbbiak a bíraskodásnak e nemétől az 1881. évi LIX. tcz. 6. §-a szerint ki vannak zárva, ha a kereset valóban dologi kereset lenne.

Ezen, a törvény világos rendelkezésével össze nem egyeztethető állapot indította a kir. Curia arra, hogy az 1888. évben a 44. számú teljes-ülési döntvényben kimondotta, hogy valamely bekebelezett (jobban mondva: bekebelezés vagy előjegyzés folytán zálogjogilag biztosított) követelés behajtása iránt indított kereset még akkor is, ha az nem a személyesen kötelezett adós, hanem az ingatlan pusztá tulajdonosa ellen van irányozva, a perrendtartás 44. §-ában foglalt intézkedés értelmében felperes választásához képest alperesnek személyes bírósága vagy pedig azon (személyes) bíróság előtt érvényesíthető, melynek területén a telekkönyvileg terhelt birtok fekszik.

Szembetűnő, hogy ezen döntvényben kimondott elv a kir. Curia által követett fentebbi gyakorlattal éles ellentétben áll; s most felmerül, azon kérdés, vajon a kir. Curia által